EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 14.10.2021
COM(2021) 632 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om exporttillstånd 2020 enligt förordningen om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

1. Inledning

Målet med förordning (EU) 2019/125 om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning[1] är att förhindra å ena sidan dödsstraff, å andra sidan tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i tredjeländer. I förordningen görs det åtskillnad mellan

- varor som till sin natur är kränkande och inte bör handlas med alls (bilaga II), och
- varor som kan ha legitima användningsområden, såsom utrustning för brottsbekämpning (bilaga III) eller varor för terapeutiska användningsområden (bilaga IV).

Handeln med de varor som anges i bilagorna III och IV är föremål för vissa restriktioner.

I artikel 26.3 i förordningen anges att medlemsstaterna ska sammanställa en offentlig årlig verksamhetsrapport. Rapporten ska innehålla information om antalet ansökningar som mottagits, om de varor och länder som berörs och om de beslut som de har fattat beträffande dessa ansökningar. I artikel 26.4 anges att kommissionen ska utarbeta en årlig rapport bestående av de årliga verksamhetsrapporter som offentliggjorts av medlemsstaterna. Den årliga rapporten ska offentliggöras.

Denna kommissionsrapport innehåller information om medlemsstaternas utfärdande av tillstånd för export av varor år 2020[2] som kan användas till tortyr eller dödsstraff.

Alla medlemsstater har rapporterat om antalet exporttillstånd som beviljats eller vägrats enligt artiklarna 11.1 och 16.1 samt om varorna och bestämmelseländerna i fråga. I vissa fall har de berörda myndigheterna i medlemsstaterna också rapporterat antalen eller mängderna av de varor som godkänts för export och vilken kategori slutanvändare som varorna levererades till.

Tillstånd enligt förordning (EU) 2019/125

Enligt artiklarna 11.1 och 16.1 i förordningen krävs ett tillstånd för export[3] av de varor som anges i bilaga III respektive bilaga IV.

I bilaga III förtecknas vissa varor som kan användas i samband med tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Varorna i bilaga III faller under följande rubriker: Varor avsedda att begränsa människors rörelsefrihet. Vapen och utrustning avsedda för uppsloppskontroll eller självförsvar. Vapen och utrustning för spridning av oskadliggörande eller irriterande ämnen vid uppsloppskontroll eller

(1) EUT L 30, 31.1.2019, s. 1.

(2) Rapporten innehåller inte någon information om exportörernas användning av unionens generella exporttillstånd i enlighet med bilaga V till förordningen, för export av de varor som anges i bilaga IV.

(3) I artikel 2 d i förordningen definieras export som ”utförsel av varor från unionens tullområde, däribland utförsel av varor som kräver tulldeklaration och utförsel av varor efter förvaring i frizon i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013”.

självförsvar samt vissa besläktade ämnen.

I bilaga IV förtecknas vissa kemikalier som kan användas i dödliga injektioner.

Med undantag av de fall där det generella exporttillstånd som fastställs i bilaga V används för export av varor som anges i bilaga IV måste export-tillståndet erhållas från de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten, enligt förteckningen i bilaga I till förordningen.

Export till de bestämmelseorter/bestämmelseländer som omfattas av unionens generella exporttillstånd kan vanligtvis äga rum utan att ett individuellt eller globalt tillstånd måste beviljas av en medlemsstat. Man har hittills valt att inkludera ett tredjeland i bilaga V om det har ratificerat ett relevant internationellt avtal med ett löfte om att avskaffa dödsstraffet för alla typer av brott. För länder som inte är medlemmar i Europarådet innebär detta att landet i fråga måste ha ratificerat det andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter utan reservation.

Om det finns skäliga misstankar vad gäller exportörens förmåga att uppfylla villkoren för tillståndet eller lagstiftningen om exportkontroll får de behöriga myndigheterna emellertid förbjuda exportören att använda unionens generella exporttillstånd.

I artikel 20.2 i förordning (EU) 2019/125 föreskrivs att ett tillstånd för export som beviljats av en medlemsstat kan vara ett individuellt tillstånd (ett tillstånd för export till en slutanvändare eller mottagare i ett tredjeland) eller ett globalt tillstånd (ett tillstånd för export till en eller flera angivna slutanvändare eller distributörer i ett eller flera angivna tredjeländer)[4].

Artiklarna 3, 4 och 5 i förordningen förbjuder export, import respektive transitering av de varor som anges i bilaga II. Behöriga myndigheter kan bevilja ett undantag från förbudet, men bara om det påvisas att de berörda varorna endast kommer att visas upp offentligt i ett museum (antingen i ett tredjeland eller, i enlighet med artikel 4, i en medlemsstat) med hänsyn till deras historiska betydelse.

2. Tillstånd som beviljats eller vägrats

År 2020 uppgick det totala antalet rapporterade tillstånd till 247, och elva medlemsstater rapporterade att de hade beviljat tillstånd. Resterande medlemsstater informerade kommissionen om att de inte hade tagit emot någon ansökan om tillstånd enligt förordningen.

Eftersom de definitioner av individuellt tillstånd och globalt tillstånd som anges i artikel 2 i förordningen inte omfattar någon kvantitativ del ger en uppgift om hur många tillstånd som har beviljats inte någon indikation på antalet eller mängden varor som omfattas av dessa tillstånd. I den information som medlemsstaterna har lämnat till kommissionen görs i de flesta fall inte heller någon åtskillnad mellan individuella tillstånd och globala tillstånd.

(4) I artikel 2 p finns en uttömmande definition av individuellt tillstånd, och i artikel 2 q finns en uttömmande definition av globalt tillstånd.

I förordningen krävs att de behöriga myndigheterna kontrollerar om det i exporttillståndet finns indikationer på att varorna i fråga, om de exporteras, kan användas till tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (bilaga III) eller till dödsstraff (bilaga IV). I detta syfte föreskrivs i artikel 20.8 i förordningen att den behöriga myndigheten ska ”erhålla fullständig information, i synnerhet om slutanvändare, bestämmelseland och varornas slutanvändning”.

Medlemsstaterna rapporterade att de hade vägrat 23 ansökningar om exporttillstånd 2020. De rapporterade avslagen rörde avsedda transaktioner med kunder i Algeriet, Andorra, Brasilien, Chile, Filippinerna, Förenade Arabemiraten, Hongkong, Irak, Kamerun, Kina, Malaysia, Saudiarabien, Thailand, Uganda och Vietnam. De transaktioner som inte beviljades tillstånd gällde främst varor som omfattas av i kod 3.1 i bilaga III[(5)]. Vissa gällde varor som omfattas av kod 1.1[(6)] (Saudiarabien), 2.1[(7)] (Algeriet), 3.4[(8)] (Hongkong, Thailand) och 3.6[(9)] (Irak) i bilaga III. Den planerade exporten till Malaysia gällde varor som omfattas av kod 1.1 d i bilaga IV *(natriumsalt av pentobarbital)*. Den planerade exporten till Hongkong gällde varor som omfattas av kod 1.1 *(andra kort- och medellångverkande barbituratbaserade anestetika*) i bilaga IV.

Artiklarna 3, 4 och 5 i förordningen förbjuder export, import respektive transitering av de varor som anges i bilaga II. Behöriga myndigheter kan enligt förordningen bevilja ett undantag från förbudet, men bara om det påvisas att de berörda varorna endast kommer att visas upp offentligt i ett museum (antingen i ett tredjeland eller, i enlighet med artikel 4, i en medlemsstat) med hänsyn till deras historiska betydelse. De behöriga myndigheterna rapporterade att de inte hade beviljat några sådana undantag 2020.

I *bilaga 1* till denna rapport finns uppgifter om antalet exporttillstånd som beviljats av de nationella behöriga myndigheterna år 2020, per varukategori (bilaga III och bilaga IV). Export inom ramen för unionens generella exporttillstånd (bilaga V) ingår inte i uppgifterna om antalet beviljade tillstånd.

I *bilaga 2* finns uppgifter om antalet rapporterade exporttillstånd och avslag per varukategori (bilagorna III och IV).

I *bilaga 3* finns uppgifter om antalet ansökningar som godkänts och vägrats under perioden 2017–2020.

I *bilaga 4* finns uppgifter om antalet exporttillstånd som utfärdats av medlemsstaterna.

([5]) Varor som omfattas av kod 3.1 i bilaga III: bärbara vapen och bärbar utrustning för att administrera eller sprida en dos av ett oskadliggörande eller irriterande kemiskt ämne.

([6]) Varor som omfattas av kod 1.1 i bilaga III: bojor och kedjor avsedda att kedja samman flera människor (förutom vanliga handfängsel).

([7]) Varor som omfattas av kod 2.1 i bilaga III: elektriska batonger.

([8]) Varor som omfattas av kod 3.4 i bilaga III: blandningar som innehåller minst 0,3 viktprocent PAVA eller OC och ett lösningsmedel (pepparspray).

([9]) Varor som omfattas av kod 3.6 i bilaga III: fast eller monterbar utrustning för spridning av oskadliggörande eller irriterande kemiska agens över ett större område.

I *bilaga 5* finns uppgifter om de huvudsakliga rapporterade bestämmelse-orterna/bestämmelseländerna för den export som godkänts.

I *bilaga 6* sammanfattas de uppgifter som lämnats till kommissionen om den rapporterade slutanvändningen för den godkända exporten år 2020.

I *bilagorna 7 och 8* ges en översikt över de varor som godkänts för export, deras bestämmelseorter/bestämmelseländer och deras rapporterade slutanvändning.